

RIIGIKOHUS

DISTISPLINAARKOLLEGIUM

OTSUS

Distsiplinaarasja number	3-8-11-4-09
Otsuse kuupäev	4. jaanuar 2010
Kohtukoosseis	Eesistuja riigikohtunik Jüri Ilvest, liikmed riigikohtunik Lea Laarmaa, riigikohtunik Harri Salmann, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik Ulvi Loonurm ja Pärnu Maakohtu Pärnu kohtumaja kohtunik Toomas Talviste
Kohtuasi	A Maakohtu B kohtumaja kohtunik X, sünd. 23.10.1966. a, kohtunikuks nimetatud 27.08.1997. a tööle asunud 28.08.1997. a, distsiplinaarasi
Distsiplinaarmenetluse algataja	A Maakohtu esimees
Asja läbivaatamise kuupäev	4. detsember 2009
Istungil osalenud isikud	A Maakohtu kohtunik X ja tema esindaja vandeadvokaat Andres Past. Istungit protokollis Riigikohtu sekretär Signe Rätsep

RESOLUTSIOON

1. Mõista A Maakohtu B kohtumaja kohtunik X süüdi distsiplinaarsüüteo toimepanemises ja määrata talle karistuseks noomitus.
2. Otsuse peale on kohtunikul õigus esitada kaebus Riigikohtu üldkogule otsuse kuulutamisest 30 päeva jooksul.
3. Otsus jõustub pärast p-s 2 nimetatud tähtaja möödumist, kui kohtunik pole esitanud kaebust Riigikohtu üldkogule.

DISTISPLINAARSÜÜDISTUS

1. A Maakohtu esimees algatas 2. novembril 2009. a distsiplinaarmenetluse sama kohtu B kohtumaja kohtunik X suhtes kohtute seaduse § 87 lg 2 alusel seoses ametikohustuste täitmata jätmisega.

Distsiplinaarsüüdistuse kohaselt selgus tsiviilasjas nr 2-07-17291 menetlusosalise O. Gogini kaebuse läbivaatamisel, et motiveeritud otsus selles tsiviilasjas on kontrollimise aja seisuga 16. juunil 2009. a tegemata. Istung tsiviilasjas toimus 24. septembril 2008. a, kohtuotsuse resolutsiooni avaldas kohus 30. septembril 2008. a ning samal päeval teatas O. Gogin soovist see kohtuotsus

apelleerida. Kohtunik X teatas samal päeval motiveeritud kohtuotsuse teatavakstegemise aja - 20. oktoober 2008. a, kuid motiveeritud otsust ei olnud vormistatud ka veel 16. juuniks 2009. a.

Kohtu esimehe poolt läbiviidud järelevalve käigus selgus veel, et reas tsiviilasjades on kohus läinud otsust tegema, kuid seisuga 16. september 2009 asjas kohtuotsust ei ole. Nendeks olid tsiviilasjad nr 2-07-46189, milles kohtuistung toimus 9. oktoobril 2008; nr 2-07-44887, milles kohtuistung toimus 9. detsembril 2009; nr 2-06-35776, milles kohtuistung toimus 20. jaanuaril 2009 ning nr 2-04-1267, milles kohtuistung toimus 9. aprillil 2009.

Tsiviilasjades nr 2-06-14490, milles kohtuotsuse resolutsioon on kuulutatud 16. oktoobril 2008 ning teatatud, et tervikotsus tehakse teatavaks 7. novembril 2008; nr 2-05-15082, milles kohtuotsuse resolutsioon on kuulutatud 4. märtsil 2009 ning teatatud, et tervikotsus tehakse teatavaks 13. aprillil 2009, ei ole seisuga 16. september 2009 kohtu motiveeritud otsust veel tehtud.

Tsiviilasjas nr 2-06-20253, milles kohtuistung toimus 22. jaanuaril 2009, teatas kohus, et teeb otsuse teatavaks 27. veebruaril 2009, kohtuotsus tehti aga 2. septembril 2009; tsiviilasjas nr 2-0735716, milles kohtuistung toimus 28. mail 2008 ning kohus teatas, et peale taotluste lahendamist toimub hiljemalt 10. oktoobril 2008 kirjalik menetlus, tegi kohus otsuse 17. augustil 2009; tsiviilasjas nr 2-07-47790, milles kohtuistung toimus 15. jaanuaril 2009, teatas kohus, et kohtuotsus tehakse teatavaks 29. jaanuaril 2009, tehti kohtuotsus teatavaks 17. augustil 2009; tsiviilasjas nr 2-07-30553, milles kohtuistung toimus 7. oktoobril 2008 ning teatati, et motiveeritud kohtuotsus tehakse teatavaks 28. oktoobril 2008, tehti see teatavaks 25. augustil 2009; tsiviilasjas nr 2-07-28070, milles kohtuistung toimus 18. detsembril 2008 teatas kohus, et teeb otsuse teatavaks 26. jaanuaril 2009, tehti kohtuotsus tegelikult teatavaks 17. augustil 2009.

Distsiplinaarsüüdistuse esitaja leiab, et kohtunik X-i tegevuse tõttu on paljud isikud jäänud mitmeteks kuudeks ilma võimalusest jõuda õiguslikus vaidluses lõpliku lahendini, millega on rikutud nende õigust tsiviilasja lahendamisele mõistliku aja jooksu. Seega on kohtunik kahjustanud oluliselt Eesti õigusemõistmise, kohtu ning kohtunike mainet. Eesti kohtuniku eetikakoodeksi punkti 15 kohaselt lahendab kohtunik kohtuasjad mõistliku aja jooksul, vältides kiirustamist ja pealiskaudsust ning hoidudes otsustamise edasilükkamisest formaalsetel ja ebamõistlikel alustel.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI ISTUNGIL UURITUD TÕENDID

2. Distsiplinaarkolleegium uuris järgmisi tõendeid.

2.1 Tsiviilasjas nr 2-07-17291 30.09.2008. a kohtuistungi protokoll ja kohtuotsuse väljatrükk ning koopia vastusest O. Gogini kaebusele;
tsiviilasjas nr 2-07-46189 9.10.2008. a kohtuistungi protokoll ja väljatrükk;
tsiviilasjas nr 2-06-20253 22.01.2009. a kohtuistungi protokoll ja kohtuotsuse väljatrükk;
tsiviilasjas nr 2-06-14490 07.10.2008. a kohtuistungi protokoll ja väljatrükk;
tsiviilasjas nr 2-07-44887 09.12.2008. a kohtuistungi protokoll ja väljatrükk;
tsiviilasjas nr 2-05-15082 17.02.2009. a kohtuistungi protokoll ja väljatrükk;
tsiviilasjas nr 2-07-36716 28.05.2008. a kohtuistungi protokoll, 10.10.2008. a kohtumääruse ja 17.08.2009. a kohtuotsuse väljatrükk;
tsiviilasjas nr 2-06-11072 26.02.2009. a kohtuistungi protokoll ja 19.08.2009. a vaheotsuse väljatrükk;
tsiviilasjas nr. 2- 07- 47790 15.01.2009. a kohtuistungi protokoll kohtuotsuse ja KIS-s antud tsiviilasjas koostatud dokumentide loetelu väljatrükk;

tsiviilasjas nr 2-07-30553 07.10.2008. a kohtuistungi protokoll, kohtuotsuse resolutiivosa ja kohtuotsuse väljatrükk ning koopia menetlusosalistele kohtuotsuse edastamise kirjast;

tsiviilasjas nr 2-07-28070 18.12.2008. a kohtuistungi protokoll ja 17.08.2009. a kohtuotsuse esimese lehe väljatrükk;

tsiviilasjas nr 2-06-25776 20.01.2009. a kohtuistungi protokoll väljatrükk;

tsiviilasjas nr 2-04-1267 09.04.2009. a kohtuistungi protokoll väljatrükk;

A Maakohtu B kohtumaja juhi Sirje Õunpuu selgitus;

A Maakohtu B kohtumaja õigusteenistuse juhi R. Männiku 28.09.2009. a ja 30.10.2009. a õiendid - mis kinnitavad distsiplinaarsüüdistuses toodud kuupäevade ning tähtaegade paikapidavust.

2.2. 26. novembri 2009. a seletuskirjas distsiplinaarkolleegiumile märgib kohtunik X, et on teinud otsuseid temal olevate võimaluste piires. Otsuste kuulutamise edasilükkamisest on ta menetlusosalisi teavitanud. Ta on olnud haige ja saanud ravi. Ametiülesannete rikkumine ei ole olnud süüline.

2.3. A maakohtu esimehe poolt antud iseloomustuses märgitakse, et maakohtu kohtunike töökoormus on suur, X-i arutatud asjade arv jääb samale tasemele teiste kohtunike arutatud asjadega. Tema otsused on motiveeritud. Suhtlemises on ta sõbralik ja heatahtlik. tema probleemiks on töökoormus, kuid koormus on suur ka teistel kohtunikel.

3. X-i esindaja, vandeadvokaat A. Past selgitas kolleegiumile, et kuna on esitatud tõend X-i tervisliku seisundi kohta, ei ole viimane, tuginedes isikuandmete kaitse seadusele, nõus selle distsiplinaarasja andmete avaldamisega.

Distsiplinaarsüüdistusele on kolm vastuväidet.

Esiteks, TsMS § 435 lg 1 kohaselt teeb kohus otsuse, kui asja on kohtu arvates arutatud ammendavalt ja asi on lõpliku lahendi tegemiseks valmis. TsMS § 436 lg 1 kohaselt kohtuotsus peab olema seaduslik ja põhjendatud. Nende sätete valguses võivad teatud tingimustes - ametialane ülekoormatus, haldus- ja töökorralduslike meetmete väär kasutamine jne - olla TsMS § 452 lg 4 nimetatud tähtjad olla ebareaalsed ja võivad seetõttu rikkuda kohtuniku institutsionaalse ja personaalse sõltumatuse põhimõtet.

Teiseks, X-i tegu ei ole õigusvastane, kuna ta tegutses õigusliku kollisiooni tingimustes, kus tal ühelt poolt lasus kohustus teha kohtulahend seaduses kindlaksmääratud tähtja jooksul, teiselt poolt aga oli tema töökoormus suur, ta lahendas keerukaid eraõiguslikke asju ning seadus kohustas teda kohtulahendeid hoolikalt põhistama.

Kolmandaks, X-ile etteheidetavad teod ei ole toime pandud süüliselt. Neid võiks pidada süüliseks tegevuseks ainult juhul, kui ta oleks kirjutanud ja kuulutanud vaidlusalused kohtuotsused hilinemisega tahtlikult.

Kõikides süüksarvatavates asjades on X teinud kohtuotsused peale ajutise töövõimetuse lõppemist väga lühikese ajavahemiku jooksul (viis otsust ajavahemikul 17.08.2009 - 25.08.2009, viis otsust ajavahemikul 02.11.2009 - 20.11.2009). Selline käitumine näitab selgelt, et X oli teadlik oma töös oma tervislikust seisundist tingitud mõningastest viivitustest, mida asus koheselt kõrvaldama ja heastama. Need viivitused tulenesid ülekoormuse ja pinge all töötamisest tingitud depressioonist.

Kokkuvõtteks leiab esindaja, et kuna X ei käitunud süüliselt, puudub tema tegevuses distsiplinaarsüüteo koosseis ning distsiplinaarmenetlus tuleb lõpetada.

4. X selgitas lisaks oma esindaja seisukohtadele oma suurt töökoormust, avaldas kahetsust, et ta ei pöördunud stressi süvenemisel juba varem spetsialisti poole abi saamiseks. Samuti selgitas, et ta ei ole nõus menetlustähtaegade tingimusteta täitmise nimel ohverdama kohtuotsuse kvaliteeti, s.o põhjendatuse taset. Ta leidis, et käesolevaks ajaks on tema depressiivne seisund taandumas ning ta on taas võimeline menetlustähtaegu paremini järgima.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI SEISUKOHT

5. Distsiplinaarasjas ei ole vaidlust selle üle, et kohtunik X pani distsiplinaarsüüdistuses märgitud teod toime. Samuti puudub vaidlus selles, et rikutud on kohtuotsuste koostamiseks ja kuulutamiseks seaduses ettenähtud tähtaegu ja seda olulisel määral.

Lahendamaks X-i distsiplinaarsüütegu, tuleb seega vastata küsimusele, kas kohtunik pani need teod toime süüliselt ja kas ei esine teo õigusvastasust välistavaid asjaolusid.

6. Kolleegium ei nõustu X-i esindaja väitega selle kohta, et seaduses menetlustähtaegade sätestamine rikub kohtuniku personaalset või institutsionaalset sõltumatust. Kohtute seaduse § 6 kohaselt korraldab kohtunik oma tööaja iseseisvalt. See säte on töökorralduslikult kohtuniku personaalse sõltumatuse tagatiseks. Siiski ei tohi selline sõltumatus kahjustada ühiskonna huve. Eelpoolviidatud normis sisaldub ka nõue, et kohtunik peab arvestama seaduses ettenähtud tähtaegu. Kolleegiumi arvates on selline nõue mõistlik ega riku kohtuniku sõltumatust.

Esindaja viide TsMS §-le 435 ei ole kolleegiumi arvates asjakohane, sest see säte reguleerib asja kohtus arutamist selliselt, et kohtunik saaks teha lõpliku otsuse. Selles osas aga ei ole X-ile distsiplinaarsüüdistust esitatud. Talle heidetakse ette põhjendamatu venitamist kohtuotsuste tegemisel või juba tehtud kohtuotsuste motiivide kirjutamisel ning kohtuotsuse kuulutamisel.

On tõsi, et kohtuotsuse motiivide selgitamine ning põhjendamine on töö- ja ajamahukas toiming ning seetõttu on vaja leida tasakaal, et kindlustada ühelt poolt menetlusosaliste õigus saada kohtulahend mõistliku aja jooksul ning teiselt poolt anda kohtunikule küllaldaselt aega otsust põhjalikult motiveerida. Seadusandja on leidnud, et mõistlikuks tähtajaks on 20 päeva, kuid kohtunik võib vastavalt TsMS § 452 lg-le 4 selleks tähtajaks lugeda ka 40 päeva, kui ta leiab, et selleks on mõjuvad põhjused. Eesti Vabariigi kohtunikud on enamasti suutnud nendest tähtaegadest kinni pidada. Kolleegium on seisukohal, et kui ei suudeta kinni pidada ka 40-päevasest tähtajast, siis tuleb sellest viivitusest menetlusosalistele ametlikult teatada ja määrata uus tähtaeg.

7. Kohustuste kollisiooni kui kohtunik X-i käitumise õigusvastasust välistava asjaolu kohta märgib kolleegium järgmist. Kohustuste kollisioon õigustab isiku käitumist juhul, kui ta oli üheaegselt kohustatud täitma mitut kohustust, kuid tal ei ole võimalik neid kõiki täita. Laskumata arutlustesse selle üle, kas kohustuste üheaegse täitmisena saab vaadelda kohustuse pikemaajalist täitmist - käesoleval juhul 40 päeva jooksul - tuleb tähele panna, et isik peab tegema kõik endast oleneva, täitmaks takistavat kohustust.

Kõnesoleva distsiplinaarasja puhul tähendab see seda, et kui kohtunik leiab, et tal on tekkinud raskusi konkreetse kohtuotsuse tähtaegsel vormistamisel ja kuulutamisel, peaks ta eelkõige tegema oma töökorralduses ümberkorraldusi, leidma aega teiste, pikema menetlustähtajaga asjade arvelt või pöörduma kohtu esimehe poole taotlusega asjad ümber jagada, peatada ajutiselt uute asjade tema menetlusse andmine, saada abitööjõudu jne. Käesoleval juhul ei saa teha järeldust, et kohtunik tegi kõik endast oleneva, et kõiki kohustusi täita.

8. Kolleegium ei nõustu X-i esindaja väitega, et kohtuniku käitumine ei olnud süüline. Selle väite kinnituseks esitatud faktid ning arutluskäik võivad olla hinnatud toimepandu põhjendusena, süü suuruse vähendajana, kuid ei võimalda teha järeldust, et X vähemalt ei mõõnnud, et ta rikub menetlusseadust. Kolleegium leiab, et kohtunik X tegutses tahtlikult, kui rikkus menetlustähtaegu.

9. Seetõttu leiab distsiplinaarkolleegium, et kohtunik X-le kohtute seaduse § 87 lg 2 järgi esitatud distsiplinaarsüüdistus - ametikohustuste täitmata jätmine - on tõendatud. Jätnud käsitletud kohtuasjades tähtaegselt kohtuotsuse kas üldse või tervikuna tegemata ja avalikult teatavaks tegemata, jättis X oma ametikohustused nõuetekohaselt täitmata. See on seadnud ohtu kohtu maine ning rikutud on ausa ja seadusliku õigusemõistmise põhimõtteid.

10. Karistuse määramisel arvestab kolleegium distsiplinaarsüüteo iseloomu ja raskust, samuti seda, et X on töötanud kohtunikuna alates 28. augustist 1997. aastast ja varem ei ole teda karistatud, samuti tema tervislikku seisundit, aga ka seda et käesolevaks ajaks on kõik distsiplinaarsüüteo esemeks olnud rikkumised kõrvaldatud.

11. Eeltoodu alusel ja juhindudes kohtute seaduse § 87 lg-test 1 ja 2, § 88 lg 1 p-st 1 ja § 97 lg-st 1, mõistab distsiplinaarkolleegium kohtunik X-i süüdi distsiplinaarsüüteo - ametikohustuste täitmata jätmises - ja karistab teda noomitusega.

Jüri Ilvest

Lea Laarmaa

Harri Salmann

Ulvi Loonurm

Toomas Talviste